

Centar za građansko obrazovanje
Centre for Civic Education

Istraživanje o znanju, percepciji i očekivanjima Evropljana od EU

Podgorica, 10. maj 2016. godine

- Istraživanje je dio projekta ***Homo Europeanus – prevladavanje deficit-a znanja o EU***, koji zajednički sprovodi 14 organizacija iz EU i država kandidatkinja, a finansira EU kroz program *Evropa za građane*. CGO je partner za Crnu Goru.
- Istraživanje je sprovedeno **od 15. oktobra do 23. novembra 2015.** u **9 država članica EU** (Španija, Italija, Slovačka, Češka, Hrvatska, Letonija, Poljska, Slovenija i Bugarska) i **3 države kandidatkinje** (Crna Gora, Srbija i Makedonija)
- **Metodologija:** online upitnik i direktno anketiranje (*face to face*) na uzorku od 6719 ispitanika. U svakoj od zemalja uzorak je činilo min. 500 ispitanika stratifikovanih po mjestu stanovanja, polu, godinama, obrazovanju i radnom statusu
- **Odgovori na 70 pitanja analizirani su na dva nivoa: evropska i nacionalna perspektiva**, i u korelaciji sa sljećim prožimajućim pitanjima - *da li ste imali građansko obrazovanje tokom školovanja?; da li je učenje o EU bilo/još uvijek jeste dio vašeg obrazovanja? i da li ste ikad imali obrazovanje o EU kroz neformalni sistem?*

■ Istraživanje je sadržajno podijeljeno na tri segmenta:

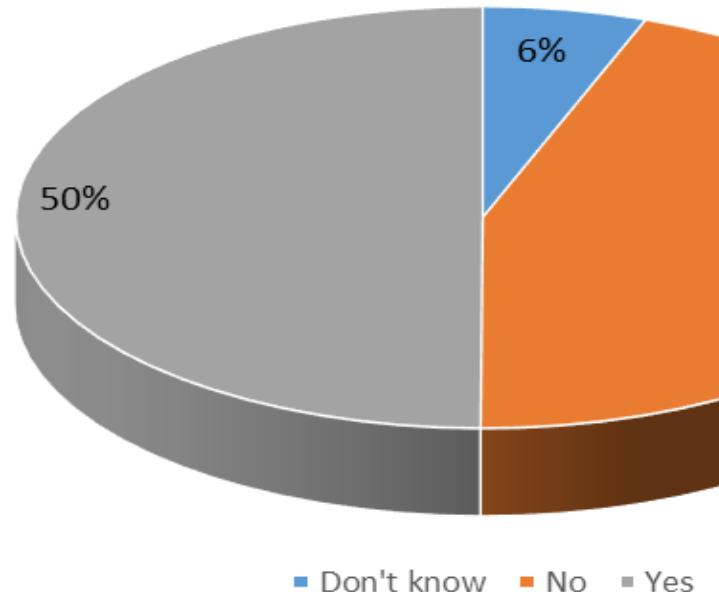
- **Koncept evropskog obrazovanja** – donosi kratak pregled obrazovanja intervjuisanih o Evropi u smislu formalnog i neformalnog obrazovanja o evropskim pitanjima, kvalitetu i zadovoljstvu sa tim obrazovanjem, kao i građanskim obrazovanjem koje su imali
- **Evropska Unija i Evropljani** – fokusira se na percepcije o EU i evropskom i nacionalnom identitetu, kao i pojedinačnim vezanim pitanjima, uključujući i to kako se gleda na proširenje
- **Evropski parlament** – daje uvid u znanje ispitanika o Evropskom parlamentu i njegovim aktivnostima, ali i vrijednostima i politikama na osnovu kojih su izabrani poslanici i prioritetima koje postavljaju u svom radu

Koncept evropskog obrazovanja

Da li ste tokom formalnog obrazovanja imali Građansko vaspitanje/obrazovanje (GV/GO)?

- Da 49,7%
- Ne 44,2%
- Ne znam 5,6%

U prosjeku, **svaki drugi ispitanik imao je neki vid GV/GO u svom formalnom obrazovanju (49.7%).**

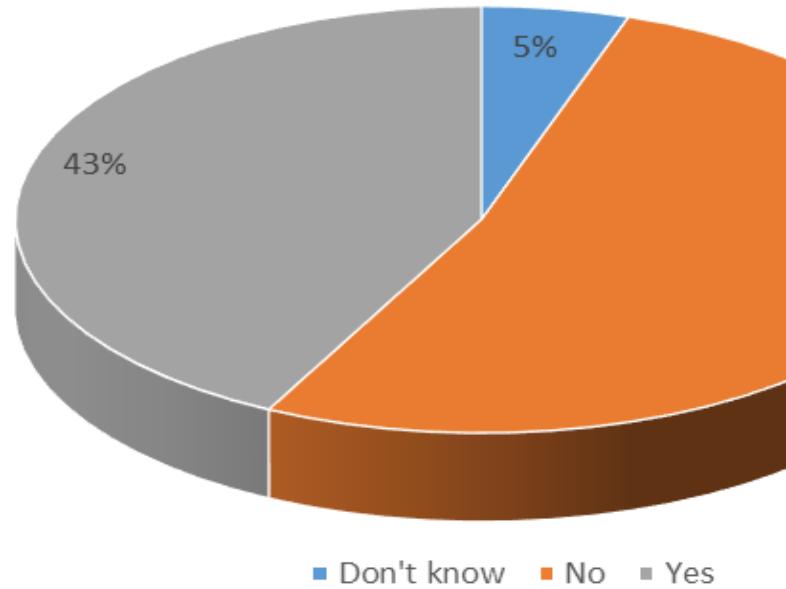
Crna Gora je u tom dijelu ispod prosjeka sa 67,7% ispitanika koji su naveli da nijesu imali GV/GO u formalnom obrazovanju, što je slično njenim susjedima - u Srbiji taj procenat iznosi 59,4% a u Hrvatskoj 71,6%.

Nasuprot tome, Slovaci su u čak 94,6% izjavili da su imali GV/GO u nekom dijelu svog formalnog obrazovanja, a isto tako je i visok procenat Italijana (77,6%) ali i Makedonaca (56,9%), kad je riječ o regionu.

Učenje o EU bilo je dio mog formalnog obrazovanja?

- Da 42,1%
- Ne 52,1%
- Ne znam 5,1%

Generalno, 4 od 10 ispitanika su imala obrazovanje o EU kao dio svog obrazovanja.

Crnogorski ispitanici u najvećem procentu navode da nijesu imali ovu vrstu obrazovanja (61%), a slično je i kad je riječ o Srbiji (62,4%) i Hrvatskoj (60,4%).

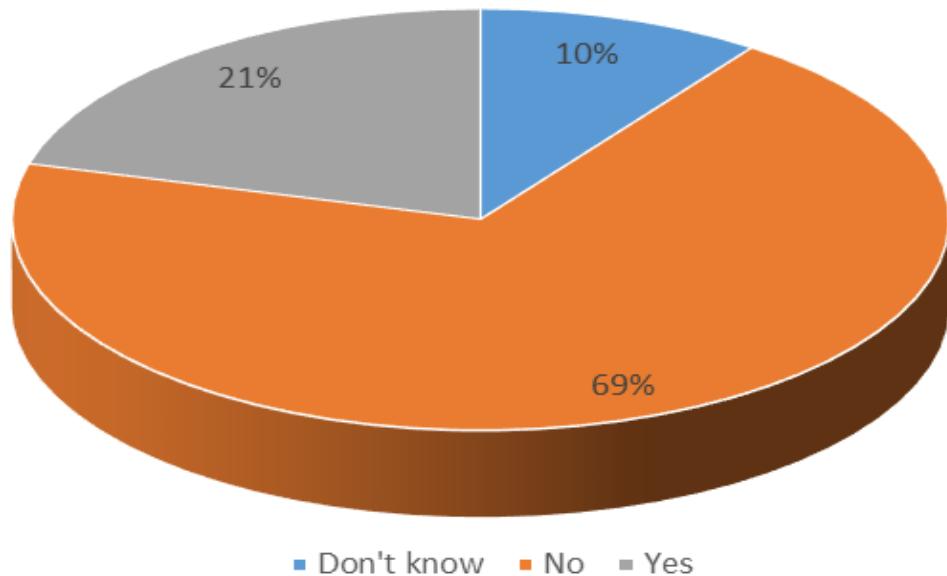
Zanimljivo je i da većina ispitanika u značajnom broju država članica navodi da nijesu imali ovu vrstu obrazovanja, pri čemu je najveći procenat takvih u Bugarskoj (74,3%).

Slovenci i Poljaci u više od 50% ističu da su imali obrazovanje o EU u svom formalnom sistemu.

Smatrate li da ste dovoljno učili o EU u vašem formalnom obrazovnom sistemu?

- Da 20,8%
- Ne 69,4%
- Ne znam 9,8%

Generalno, 7 od 10 ispitanika ili više od 2/3 nije zadovoljno obrazovanjem o EU koje su sticali tokom formalnog obrazovanja, pri čemu u izraženom nezadovoljstvu prednjače ispitanici iz Srbije (88%), a slijede Bugari (83,6%), Crnogorci (77,2%), Španci (76,8%), Italijani (73,3%), Česi (72,3%) i Hrvati (71,9%). Sa druge strane, Slovaci su veoma zadovoljni jer misle da su imali dovoljno mogućnosti da uče o ovim temama tokom formalnog obrazovanja.

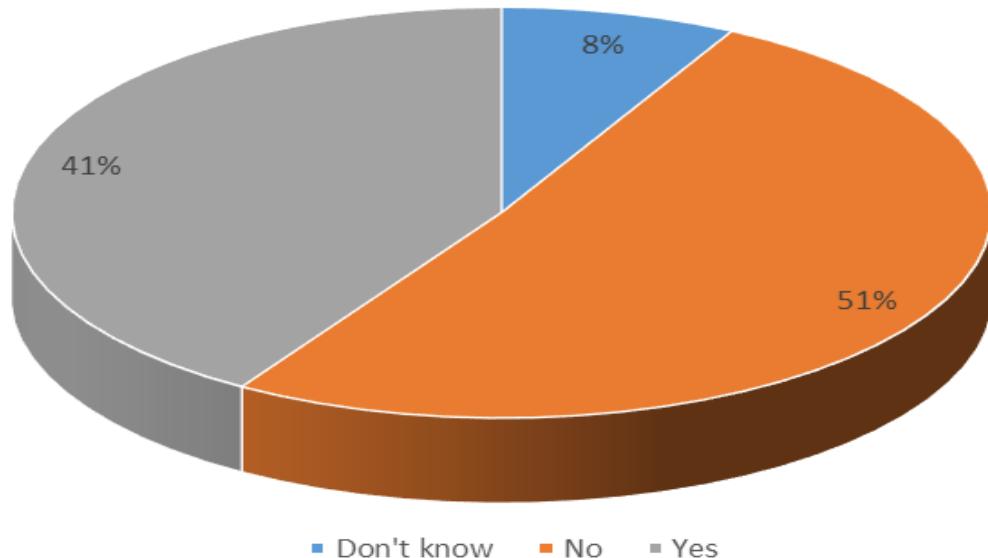
U pogledu pola nema bitnih razlika, ali broj onih koji su zadovoljni obrazovanjem o EU opada sa godinama starosti, odnosno obrnuto je proporcionalan godinama ispitanika, tako da stariji ispitanici (55+) u najvećem procentu navode da nijesu imali specifično obrazovanje o EU, posebno o modernoj Evropi. Jedna od mogućnosti je da uče kroz neformalni sistem, ali to zavisi od pristupačnosti i postojanja te mogućnosti i njihove zainteresovanosti.

Podaci pokazuju da su **oni koji su duže u formalnom sistemu ističu u većem procentu imali mogućnost da dobiju više informacija o EU temama i znaju više**, ali i da postoji uticaj mesta življenja - **ispitanici iz većih gradova su više učili i znaju više o EU. Ovo je i direktna preporuka da se obrazovni programi o EU moraju približiti i ciljnim grupama izvan velikih gradova.**

Jeste li ikada učili o EU kroz neformalno obrazovanje?

- Da 40,8%
- Ne 50,7%
- Ne znam 7,7%

Svaki drugi ispitanik navodi da nije imao nikakvo obrazovanje o EU kroz neformalne programe. No, tu je vidljivo da one zemlje koje su imale mali procenat ispitanika koji su o EU učili kroz formalne imaju značajan procenat ispitanika koji su o EU učili kroz neformalne programe.

U učenju o EU kroz neformalni sistem prednjače Slovenija (56,6%), Srbija (52,7%) i Crna Gora (50,3%).

Istraživanje ukazuje da u državama članicama o EU građani više uče kroz formalan sistem, dok je u zemljama kandiatima to uče kroz neformalne programe obrazovanja

Evropska Unija i Evropljani – stavovi o državljanstvu

- 8 od 10 ispitanika se slažu da je državljanstvo važno (83,2%)
- 2 od 10 ispitanika (11,6%) cijene da državljanstvo zahtijeva da svi imaju istu religiju
- Svaki drugi ispitanik (50%) saglasan je sa tvrdnjom da državljanstvo podrazumijeva da svi dijele iste vrijednosti
- Svaki treći ispitanik saglasan je da državljanstvo pripada samo onome ko je rođen u nekoj zemlji, kao i da državljanstvo podrazumijeva da svi govore istim jezikom
-

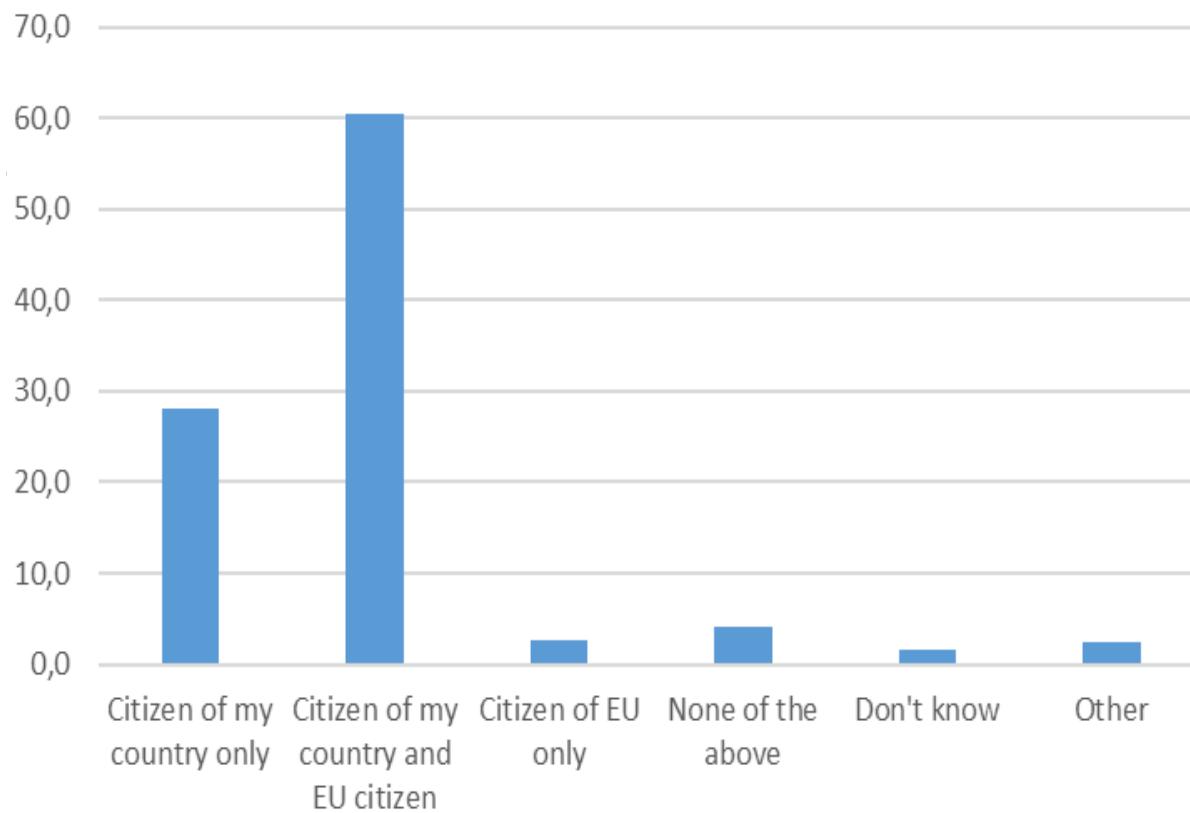
Zaključak je da je **državljanstvo veoma važno za većinu ispitanika, ali samo oko 1/3 zna što državljanstvo znači, a i ostali stavovi su u najmanju ruku osnov ili povod za dublju diskusiju**

Za ispitanike iz Crne Gore, državljanstvo je veoma važno, ali im je teško da ga definišu. Ne slažu se da je ista religija osnova za državljanstvo, niti da je državljanstvo za one koji dijele iste vrijednosti, ali su snažno saglasni da EU državljanstvo ima svako ko ima državljanstvo jedne od država članice.

Sebe vidim kao...

- Građanina samo moje zemlje
- Građanina moje zemlje i građanina EU
- Samo kao građanina EU
- Nijedno
- Ne znam
- Drugo

Svaki treći ispitanik (28,15%) sebe vidi samo kao državljanina svoje zemlje, dok **2/3 sebe vide kao državljanina EU i svoje zemlje**

Ispitanici iz država članica EU, koji su imali GV/GO, se više osjećaju građanima i svojih zemalja i EU. Na nivou EU, Česi se uglavnom više osjećaju građanima samo svoje zemlje (57,1%), a u ukupnom istraživanju dominiraju ispitanici iz Crne Gore koji se u velikoj većini osjećaju građanima samo Crne Gore (66,1%).

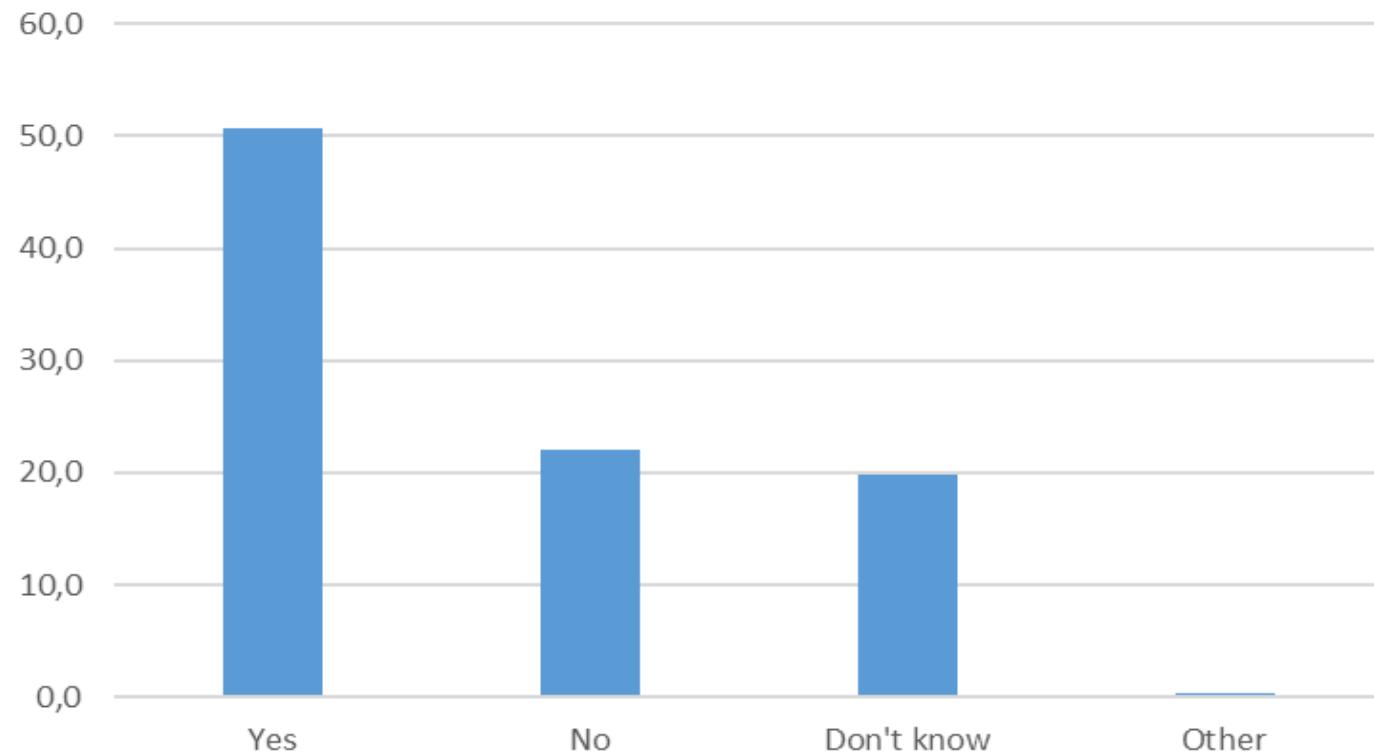
Od svog osnivanja EU ulaze velike napore u osnaživanje i popularizaciju koncepta evropskog građanstva koje ne poništava nacionalni izraz. Ovo istraživanje potvrđuje da su ti napor prepoznati od ispitanika s obzirom na to da se većina njih osjeća istovremeno građanima svoje zemlje i građanima EU, čak i kad formalno nijesu iz države članice EU. Takođe, visok procenat ispitanika iz država kandidatkinja koji se osjećaju dijelom EU može se objasniti i njihovom velikom željom da uđu u EU i činjenicom da su dio evropskog konteksta oduvijek.

Ispitanici iz zemalja kandidata koji su neformalno učili o GV/GO i EU se više osjećaju kao građani svoje zemlje i EU, što je posljedica i korišćenja evropskih programa razmjena, treninga i sl.

Evropski identitet ne poništava nacionalni?

- Da 50,7%
- Ne 22%
- Ne znam 19,8%

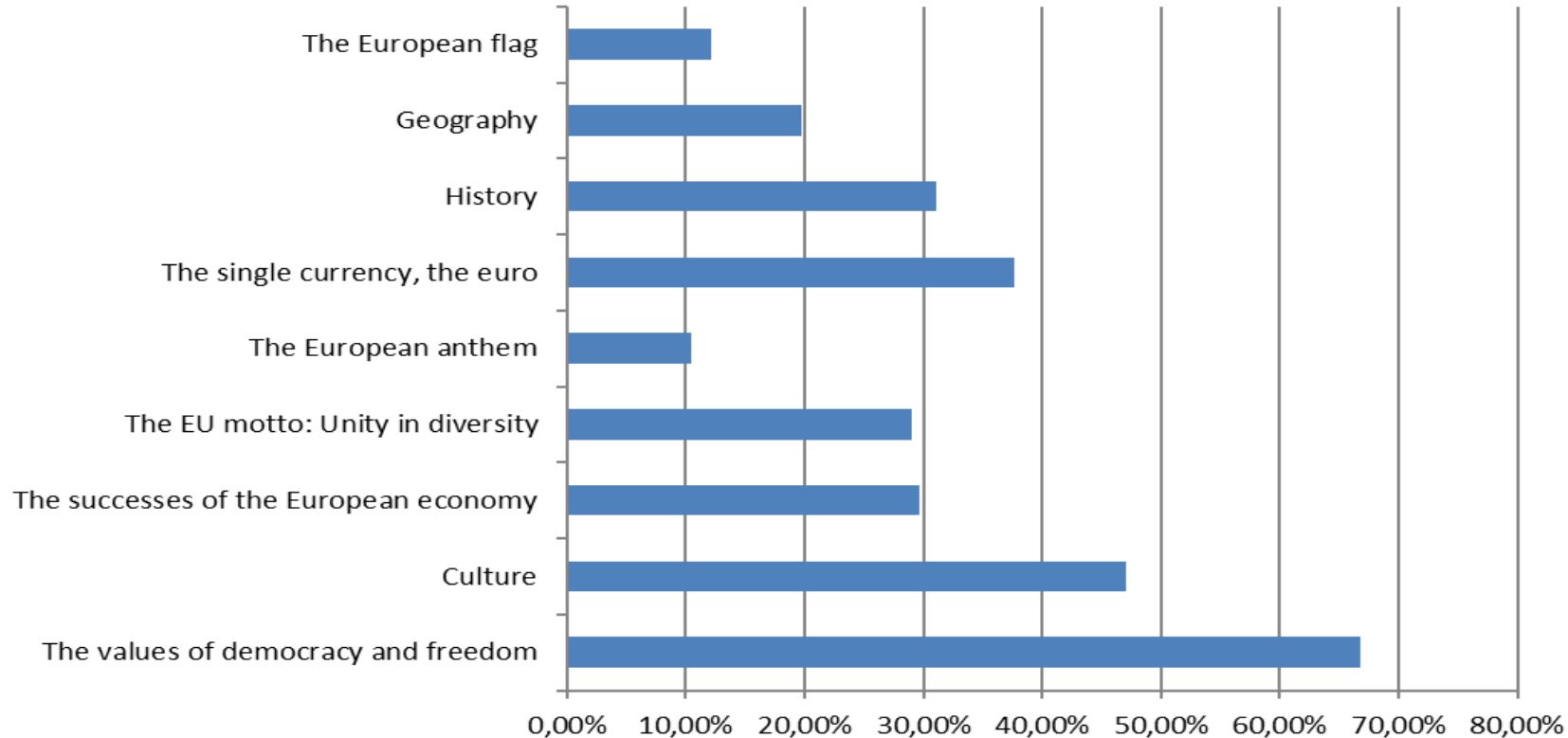

Svaki drugi ispitanik (50,7%) navodi da evropski identitet ne poništava nacionalni identitet

Iznenađujuće je da se ispitanici iz nekih od država članica u većini ne slažu sa ovom tvrdnjom ili ne znaju odgovor, posebno u Bugarskoj, Španiji, Slovačkoj, Češkoj i Poljskoj, iako imaju dovoljno dug „staž” u EU da bi se očekivali drugačiji rezultati.

Kad je riječ o regionu, očekivano najmlađa članica EU – Hrvatska ima izuzetno visok procenat onih koji smatraju evropski identitet komplementarnim (71%), ali je taj **osjecaj natprosječan** i u Srbiji (76,5%) i u Crnoj Gori (58,2%), a nešto manji u Makedoniji (43,5%).

Saglasnost sa ovom tvrdnjom raste sa obrazovanjem, bilo formalnim bilo neformalnim

Među najvažnijim elementima koji formiraju evropski identitet, ispitanici ističu vrijednosti demokratije i slobode (66,7%), slijedi kultura (47,15%), a potom Euro kao zajedničku valutu (za 37,7%) i istoriju (31,1%).

Uspjeh evropske ekonomije je važan za evropski identitet za 29,6% ispitanika, a 28,9% se opredjeljuje za slogan “Ujedinjeni u različitostima”, dok su geografska povezanost, zastava i himna najmanje važan elemenat identiteta za većinu ispitanika, odnosno kao takve ih malo njih prepoznaće

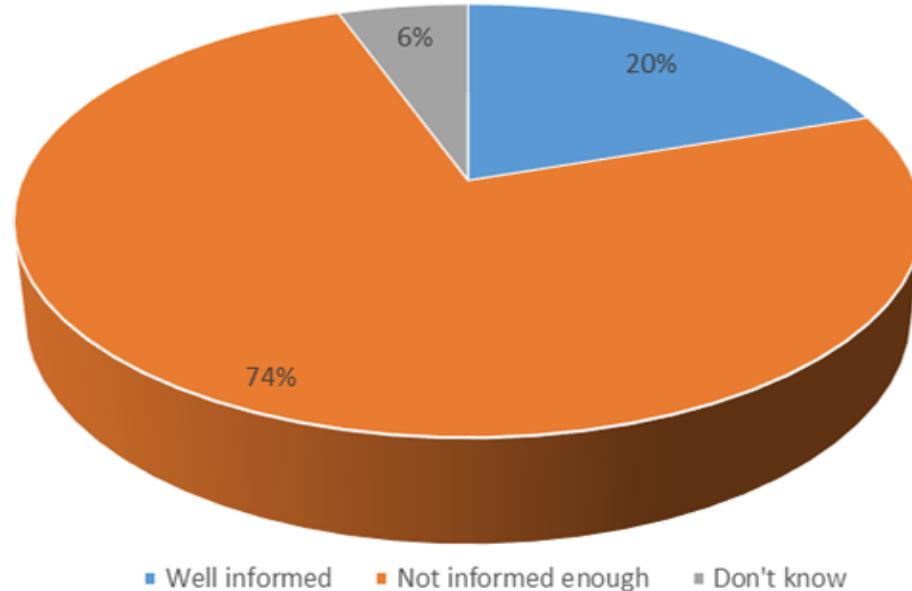
Crnogorcima je najvažnija zajednička kultura, vrijednosti demokratije i slobode, Euro, istorija, geografska povezanost, a manje su vezani ze slogan “Ujedinjeni u različitostima”, uspjeh evropske ekonomije, himnu i zastavu EU

Sve zemlje članice i kandidatkinje ističu slobodu i demokratiju kao važne, dok u ostalim aspektima variraju.

Koliko ste dobro informisani o građanskim pravima gradana EU?

- Dobro sam informisan/na 19,7%
- Nijesam dovoljno informisan/na 74%
- Ne znam 6%

Ispitanici u svim zemljama obuhvaćenim istraživanjem, bilo članicama ili kandidatkinjama, u ubjedljivom, nadpolovičnom procentu smatraju da nijesu dovoljno informisani o građanskim pravima građana EU (74%), a samo svaki peti misli da jeste

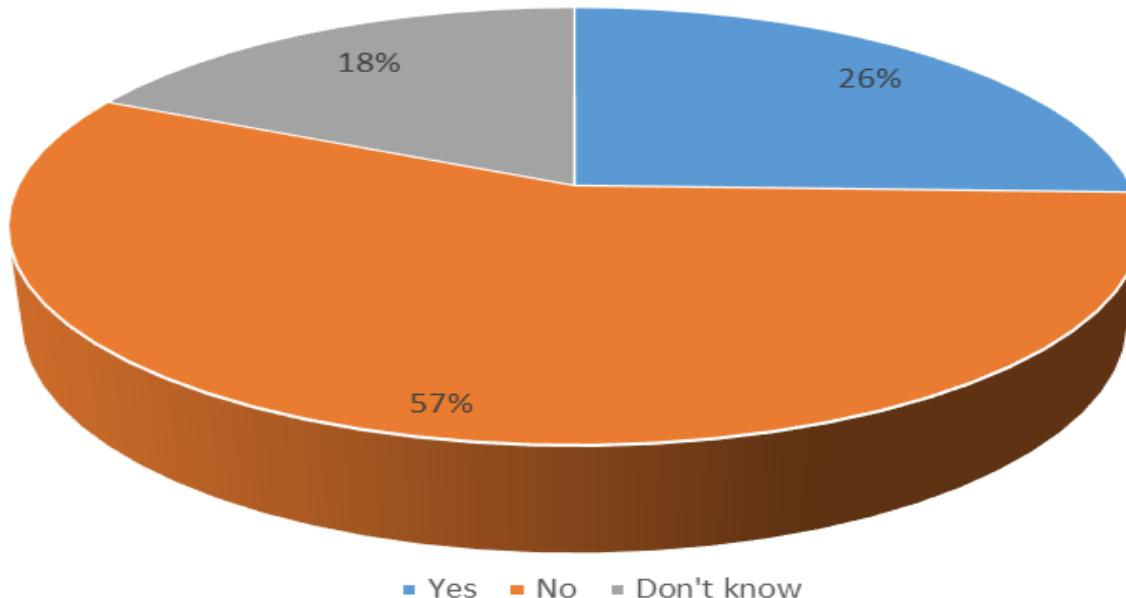
Ispitanici iz Crne Gore u ogromnom procentu smatraju da nijesu dobro informisani o građanskim pravima građana EU (75,8%).

Nivo informisanosti raste sa iskustvom GV/GO i obrazovanja za EU bilo kroz formalni i neformalni sistem, iako bi, kako izgleda, još puno trebalo raditi na informisanju građana o ovim pravima

Da li znate što je Evropska građanska inicijativa?

- Da 25,2%
- Ne 56,5%
- Ne znam 18%

Samo četvrtina ispitanika na nivou cijelokupnog uzorka je informisana i zna što je Evropska građanska inicijativa

Crnogorski građani vrlo malo znaju o ovom institutu, kao i srpski i makedonski

Ni zemlje članice se ne mogu pohvaliti znanjem, a medju njima su najbolje informisani Slovenci, Slovaci i Hrvati, a najslabije Bugari i Česi

Oni koji su imali neku vrstu obrazovanja o EU ili GV/GO su informisani bolje, a posebno ona grupa koja je pohađala program neformalnog obrazovanja

Žan Klod Junker definisao je na početku svog mandata 10 prioriteta EU, a njih ispitanci rangiraju na sljedeći način po važnosti:

1. podsticaj kreiranju novih radnih mesta, ekonomski rast i porast investicija (74,4%)
2. rad na unaprijeđenju pravde, temeljnih prava koje se bazira na uzajamnom povjerenju (44,7%)
3. izgradnja poštenije i dublje ekonomske i monetarne unije (41,6%)
4. produbljivanje i pravednije unutrašnje tržište sa jačanjem industrijske baze (33,6%)
5. kreiranje nove migracione politike (29, 2%)
6. snažnije unaprijeđenje demokratije unutar Unije (25,4%)
7. uspostavljanje otpornije Energetske unije koja će biti oslonjena na efektnu politiku borbe protiv klimatskih promjena (24%)
8. izgradnja EU kao najjačeg globalnog igrača (20.8%)
9. politike koje se odnose na razvoj i unaprijeđenje jedinstvenog digitalnog tržišta (16,7%)
10. proces postizanja uravnoteženog i razumnog sporazuma o slobodnoj trgovini sa SAD (11,8%)

Za ispitanike iz Crne Gore je iz Junkerovog plana najvažniji prioritet stvaranje novih radnih mjesta i ekonomski rast i investicije, zatim uspostavljanje područja pravde sa fundamentalnim pravima i međusobnim povjerenjem, dok ih najmanje zanima što će biti sa sporazumom sa SAD-om i izgradnjom jedinstvenog digitalnog tržišta.

Visoko na listi prioriteta su produbljivanje monetarne i ekonomske unije i njeni pravednije stanje, migracije, energetska politika, razvoj unutrašnjeg tržišta, te snaženje unije u demokratskom smislu i kao jakog globalnog igrača

Na pitanje koje **prednosti politike proširenja EU** smatraju najvažnijim, više od polovine Evropljana navodi **širenje zone mira, stabilnosti i prosperiteta**, dok svaki drugi Evropljanin smatra da će **ulazak novih članica obogatiti EU povećajući kulturnu raznolikost, razmjenu ideja i bolje razumijevanje između drugih naroda**. Slijedi unaprijeđenje kvaliteta života građana u Evropi kroz usvajanje standarda EU od strane novih država članica u oblasti zaštite životne sredine, efikasnije borbe protiv organizovanog kriminala, opojnih droga i ilegalne imigracije

Svaki treći ispitanik smatra da je članstvo zemalja centralne i istočne Europe dovelo do ekonomskih reformi koje su uslovile visok ekonomski rast i rast prilika za zapošljavanje

29,4% ispitanika smatra da će proces proširenja dovesti do snaženja uloge EU u svijetu, u spoljnoj i bezbjednosnoj politici, trgovini, kao i drugim globalnim politikama

28,7% smatra da proširenje donosi novih 100 miliona ljudi na tržište od postojećih 350 miliona što će značajno unaprijediti ekonomski rast i stvaranje novih radnih mesta, kako u novim, tako i u starim državama članicama

Za 19% najveća korist je što proces dovodi do pojave novih stabilnih demokratija sa jakim institucijama i zaštitom manjina u državama centralne i istočne Evrope

Ispitanicima iz Crne Gore je proces proširenja bitan jer je doveo do ekonomskog rasta u zemljama centralne i istočne Evrope koje su se pridružile ranije, pa se nadaju da će se to desiti i u Crnj Gori.

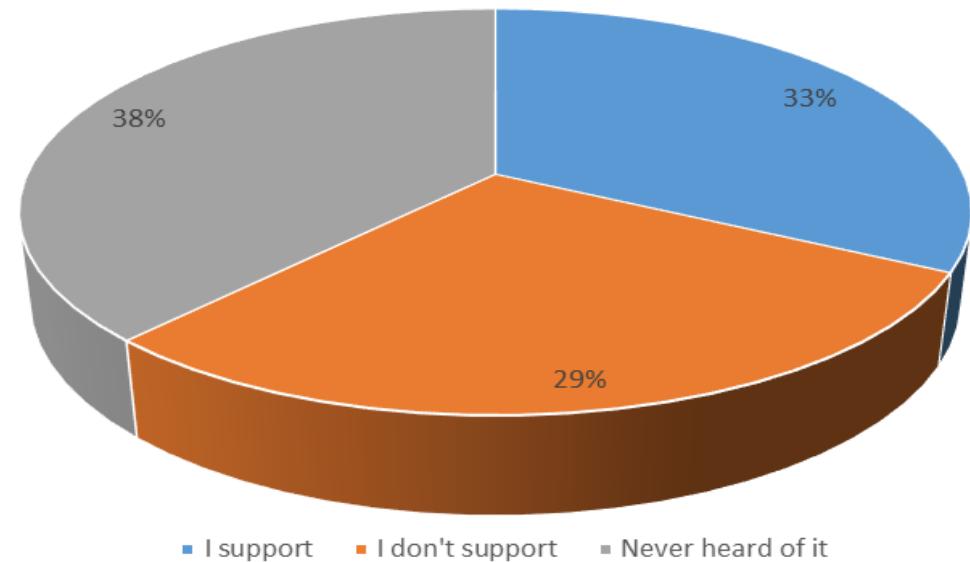
Vjeruju i da će proširenje dovesti do širenja zone mira, stabilnosti i prosperiteta kao i do jačanje uloge EU na globalnoj sceni.

Takođe, cijene da će učlanjenje donijeti bolji kvalitet života zbog usvajanja ekoloških standarda, borbe protiv organizovanog kriminala, droga i ilegalne imigracije, te zato što će EU biti obogaćena novim kulturama

Podržavate li Junkerov plan da se za narednih 5 godina zaustavi proces proširenja EU, jer je državama članicama ta pauza potrebna?

- Podržavam 32,6%
- Ne podržavam 29,3%
- Nijesam upoznat sa tim planom 38,1%

32,6% ispitanika podržava Junkerov plan i misli da građani EU trebaju pauzu od 5 godina od proširenja EU, dok 29,3% ne podržava plan, a čak 38,1% nikada nijesu čuli za njega.

Većina država članica se ne protivi ovom planu i tu prednjače Poljska (58,3%), Slovenija (56,5%), Hrvatska (45,5%), Letonija (44,4%), Slovačka (44,2%), Španija (38,8%), a najmanje ga podržavaju ispitanici iz Bugarske i Češke

Očekivano, države kandidatkinje u najvećem procentu ne podržavaju ovaj plan, a prednjači Makedonija, mada značajan broj građana ovih zemalja nikada nije čula za ovaj plan.

Uglavnom, države članice su dominantno saglasne sa planom dok države kandidatkinje nijesu, iako je značajan broj njihovih građana neinformisan, odnosno nije čuo za ovaj plan

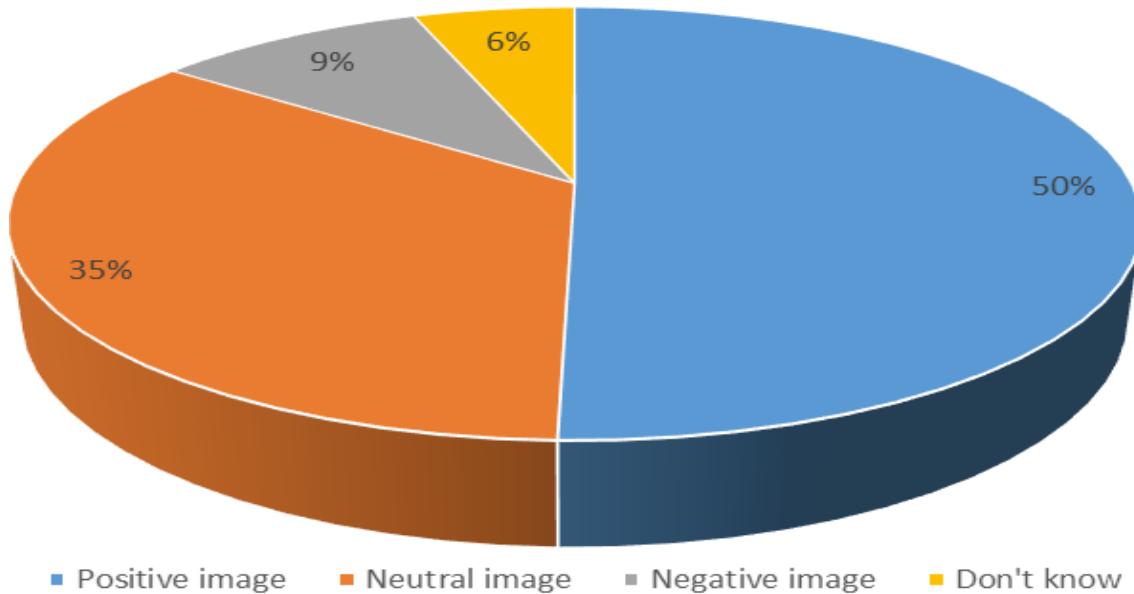
Oni koji su imali GV/GO ili neku vrstu fokusiranog obrazovanja o EU, bilo u formalnom ili neformalnom sistemu, informisaniji su o ovom planu, odnosno u većini su čuli za ovaj plan.

Između onih koji podržavaju ovaj plan ne postoji neka veća razlika u odnosu na to jesu li imali GV/GO ili neku vrstu fokusiranog obrazovanja o EU

Kakva je vaša slika o EU?

- Pozitivna 50,4%
- Negativna 9,3%
- Neutralna 34,8%
- Ne znam 5,5%

Svaki drugi ispitanik ima pozitivnu sliku o EU, dok je mali procenat onih koji imaju negativnu u ukupnom broju ispitanika za sve zemlje (9,3%), a značajan je broj onih koji imaju neutralnu sliku (34,8%)

Za većinu ispitanika iz država članica slika EU je pozitivna, značajan procenat onih iz Češke i Letonije imaju neutralnu sliku

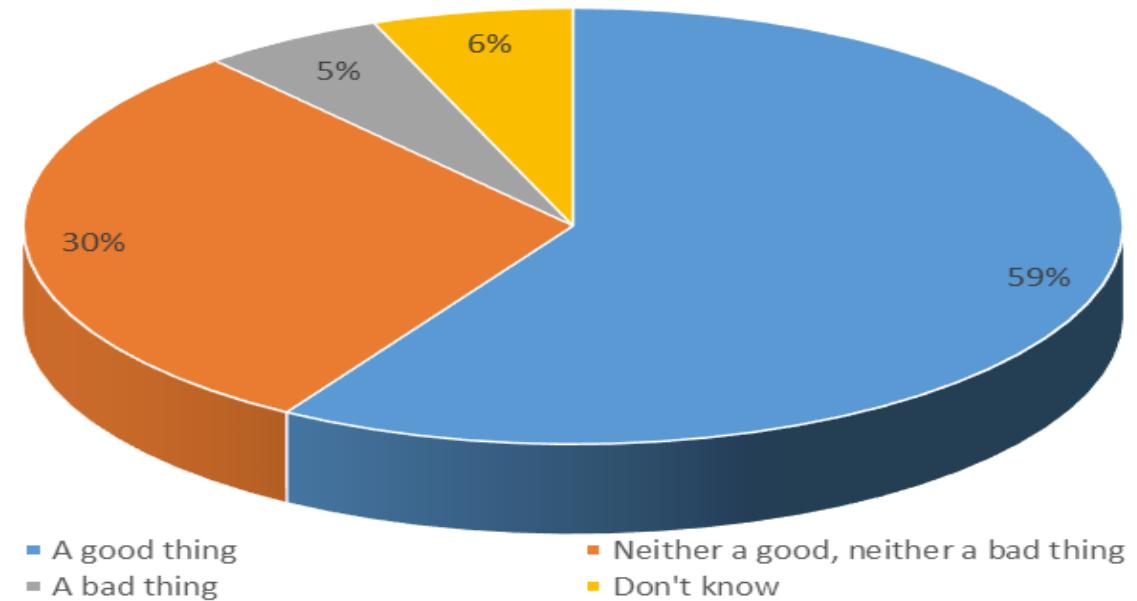
Više od polovine ispitanika u Crnoj Gori (61,9%) i Makedoniji (73%) ima pozitivnu sliku, dok su Srbiji u najvećem procentu neutralni (46,4%).

Bez obzira na to da li su imali ili ne obrazovanje o EU ispitanici češće imaju pozitivnu sliku o EU, dok je to obrazovanje dodatno snaži.

Generalno, što mislite li da je članstvo u EU?

■ Pozitivna stvar	58,7%
■ Negativna stvar	5,4%
■ Ni pozitivna ni negativna	30%
■ Ne znam	6%

U 12 od 14 država koje su bile obuhvaćene ovih istraživanjem prevladava pozitivno mišljenje o članstvu u EU.

Ubjedljiva većina ispitanika iz Crne Gore (68,2%) ima izuzetno pozitivno mišljenje o članstvu u EU

U Bugarskoj, Češkoj i Letoniji veći je procenat onih koji su neutralni, nego onih koji imaju pozitivnu sliku o članstvu u EU, a neutralan odnos prevladava u 10 država.

Od zemalja kandidata, Makedonija prednjači kao zemlja čiji građani pozitivno gledaju na članstvo u EU (74,3%). Na drugoj strani, ispitanici iz Srbije su u najmanjem procentu od zemalja kandidata sa pozitivnim stavom u članstvu u EU, iako broj ispitanika sa ovim stavom nije mali

GV/GO ili fokusirano obrazovanje o EU ne utiču na ove stavove značajnije

Na pitanje: *da vaša država nije članica EU, što mislite kako bi se to odrazilo na stanje u sljedećih 15 oblasti – poljoprivedu, inflaciju i troškove života, imigracije, zapošljavanje, ekonomiju, zdravlje, obrazovanje, industriju, zaštitu ličnih podataka, trgovinu, energiju, spoljne poslove, zaštitu životne sredine i borbu protiv klimatskih promjena, rodnu ravnopravnost i naučna istraživanja?* (za države članice)

U većini oblasti većina ispitanika iz svih zemalja članica smatra da bi im bilo lošije da su van EU, a čini se da su najneodlučniji kad su u pitanju zdravstvo i poljoprivredu.

Na drugoj strani, na pitanje: *Da je vaša država članica EU, što mislite kako bi se to odrazilo na stanje u sljedećih 15 oblasti – poljoprivodu, inflaciju i troškove života, imigracije, zapošljavanje, ekonomiju, zdravlje, obrazovanje, industriju, zaštitu ličnih podataka, trgovinu, energiju, spoljne poslove, zaštitu životne sredine i borbu protiv klimatskih promjena, rodnu ravnopravnost i naučna istraživanja? (za države kandidatkinje)*

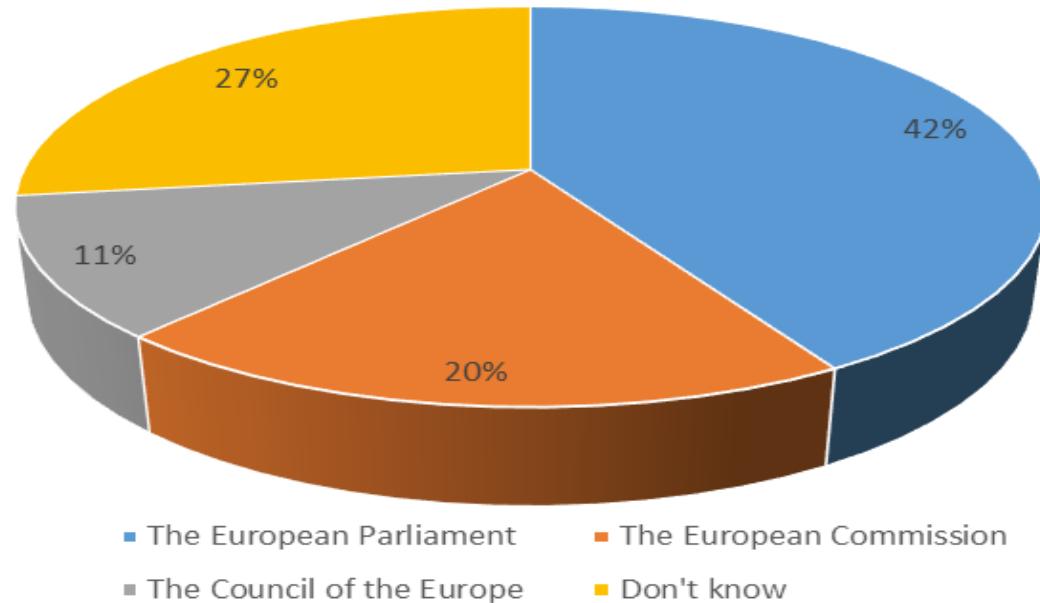
Za svih 15 oblasti koje su imali na raspolaganju ako opciju, ispitanici u ogromnom procentu smatraju da bi im bilo drastično bolje da su u EU

Evropski parlament

Koja od institucija najbolje reprezentuje EU?

- Evropski parlament 41,6%
- Evropska komisija 20%
- Evropski savjet 11,35%
- Ne znam 27,1%

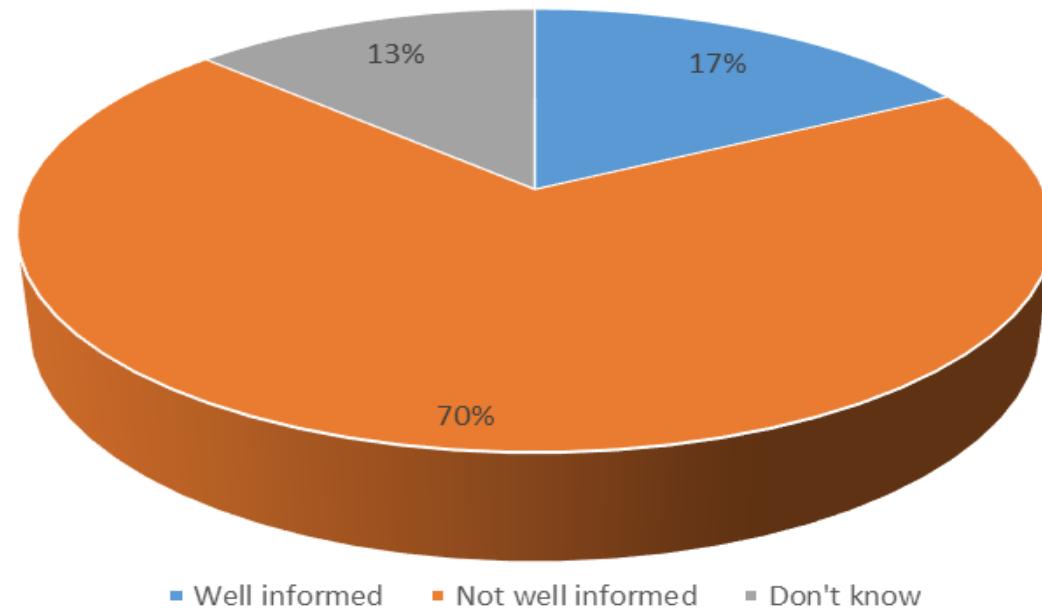
Za 41,6% ispitanika, institucija koja najbolje predstavlja EU je Evropski parlament. Za svakog petog ispitanika, to je Evropska komisija a 11,3% njih vidi Evropski savjet.

Ispitanici iz Crne Gore, takođe, dominantno vide EP kao najreprezentativniju instituciju EU

Generalno, smatrate li da ste dovoljno informisani o aktivnosti Evropskog parlamenta?

- Dobro sam informisan 17,2%
- Nijesam dobro informisan 67,8%
- Ne znam 13%

Uopšte, **7 od 10 ispitanika iz svih zemalja osjećaju da nijesu dobro informisani o aktivnostima EP (67,8%)**, dok samo 17,2% njih navodi da su dobro informisani a 13% nema jasan stav.

Ispitanici iz Slovačke i Češke u najvećem procentu se izjašnjavaju kao dobro informisani, a Španci i Letonci kao najslabije informisani.

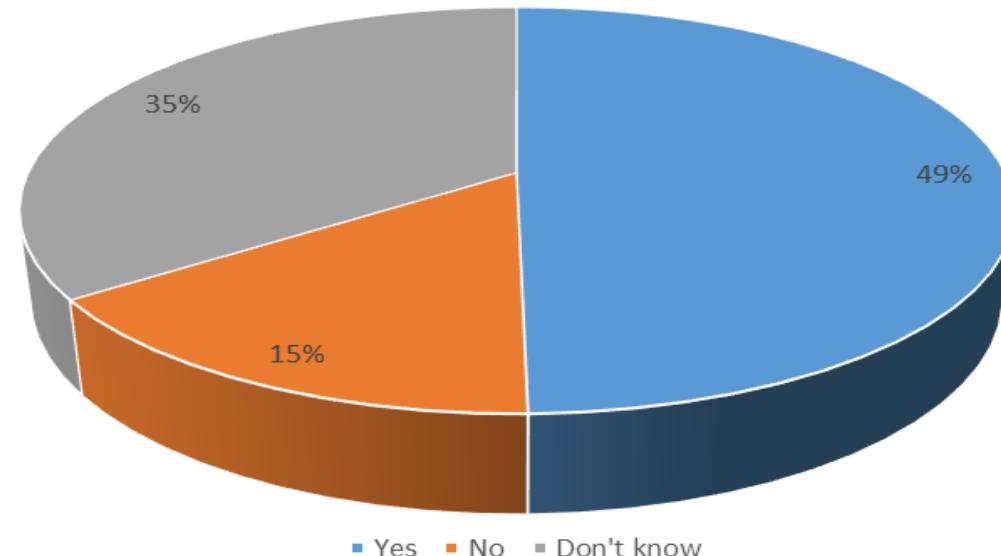
Ispitanici iz Crne Gore su u velikoj većini slabo informisani o aktivnostima EP (70,7%).

Iako su generalno ispitanici slabo informisani o aktivnostima EP, oni koji su imali GV/GO ili neku vrstu fokusiranog obrazovanja o EU osjećaju se više informisanim, posebno oni koji su o tome učili kroz neformalne programe

Da li smatrate da je izbor EK i predsjednika EK 2014. korak naprijed za demokratiju u EU?

- Da 49,2%
- Ne 15,3%
- Ne znam 34,5%

Za svakog drugog ispitanika ili 49,2% evropski izbori 2014. bili su korak naprijed ka demokratiji unutar EU, ali je i jako veliki broj onih koji ne znaju odgovor, kao npr. u Letoniji i Poljskoj, dok su u Češkoj najskeptičniji

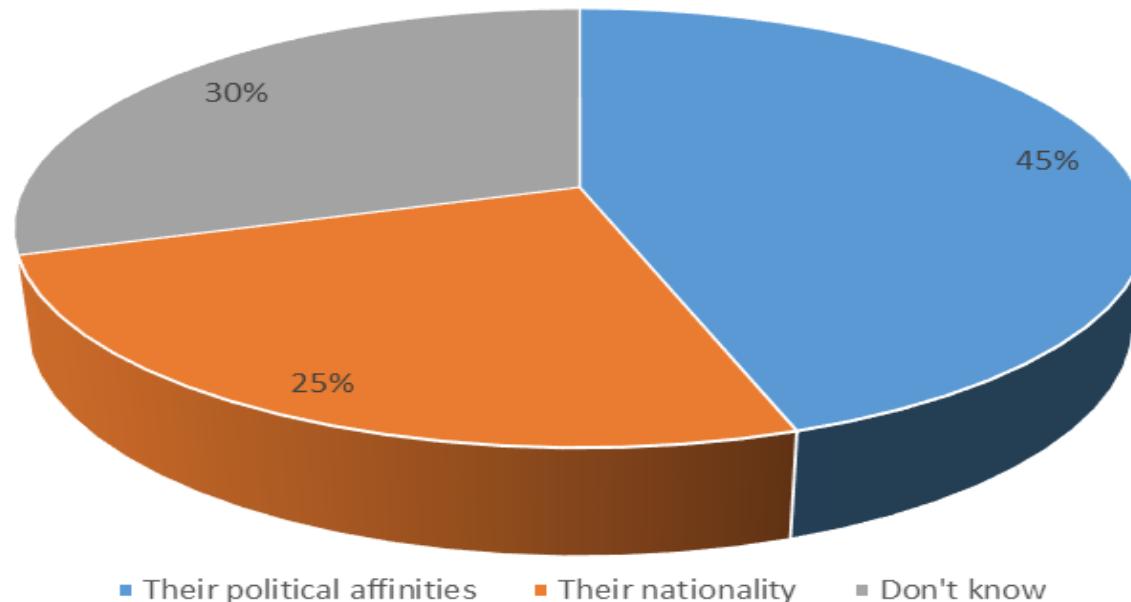
Crnogorci u najvećem procentu ne znaju odgovor, a značajno je više onih za koje je ovakav izbor pozitivan nego negativan

Obrazovanje ima velikog značaja na pozitivan stav prema ovom pitanju, pogotovo onih koji su se neformalno obrazovali o evropskim temama

Po vašem mišljenju da li poslanici EP sjede u Parlamentu na osnovu?

- Političke pripadnosti 44,8%
- Nacionalnosti 25,3%
- Ne znam 29,9%

Po mišljenju 44, 8% ispitanika, članovi EP su u Parlamentu zbog svoje političke pripadnosti, dok 25,3% misli da su tamo zbog njihove nacionalnosti

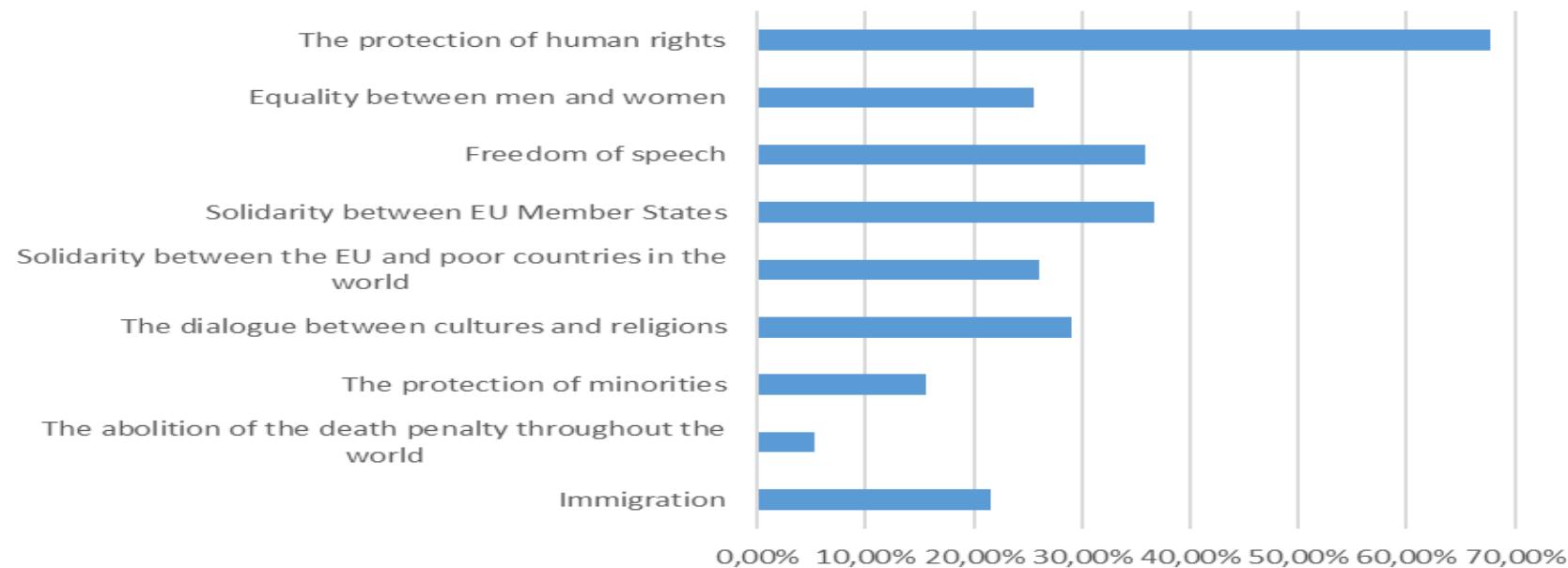
Većina ispitanika iz Hrvatske, Češke, Italije, Crne Gore, Slovačke, Slovenije i Španije misle da parlamentarci u EP sjede raspoređeni po osnovu političke pripadnosti, dok većina Bugara misle da je to na osnovu nacionalnosti

Ispitanici iz Makedonije, Letonije i Srbije u većini procenata ne znaju odgovor

Oni koji su imali GV/GO ili fokusirano obrazovanje o EU kroz formalno ili neformalno obrazovanje, u najvećem procentu odgovaraju da je to na osnovu političke pripadnosti.

Koje od vrijednosti bi EP trebalo da brani u budućnosti kao prioritete?

Koje od vrijednosti bi EP trebalo da brani u budućnosti kao prioritete?

- Tri ključne vrijednosti za većinu ispitanika su **zaštita ljudskih prava (67,7%)**, **solidarnost između zemalja članica (36,6%)** i **sloboda izražavanja (35,9%)**
- Slijede **dijalog među kulturama (28,9%)**, **solidarnost između zemalja EU i siromašnih zemalja svijeta (26,1%)**, i **rodna ravnopravnost (25,5%)** i **migracije (21,5%)**
- Najmanje procenata ispitanika „glasa“ za zaštitu manjina i ukidanje smrtne kazne širom svijeta

Ispitanicima iz Crne Gore su najvažnije vrijednosti koje EU prioritetno treba da brani: zaštita ljudskih prava, sloboda izražavanja, solidarnost Unije i siromašnih zemalja svijeta, a nešto manje važne migracione politike i solidarnost među zemljama članicama, i na kraju rodna ravnopravnost, zaštita manjina i ukidanje smrtne kazne širom svijeta

Ljudska prava su prioritet za Makedonce, Srbe, Slovence, Hrvate, Špance, Italijane, Letonce, Slovake i Poljake.

Rodna ravnopravnost je visoko na listi prioriteta u Španiji, od svih zemalja najviše ispitanika opredjeljuje se za ovaj prioritet

Sloboda izražavanja je prioritet za ispitanike iz Crne Gore, Slovenije, Srbije a gotovo u svim zemljama oko 1/3 ispitanika smatra ovu vrijednost prioritetom, dok je u Češkoj to najveći prioritet od svih vrijednosti za koje su se mogli opredjeljivati ispitanici

Dijalog među kulturama je važan u Crnoj Gori i Italiji, a zaštita manjina je važna najviše Česima
Migracije su prioritet Poljacima, Italijanima i Letoncima

Od politika koje Evropski parlament promoviše na nivou EU, ispitanici dominantnu prednost daju borbi protiv siromaštava i socijalne isključenosti (preko 60%)

Noviji razvoji događaja je definitivno uticao da se na listi prioriteta visoko kotirano nađe **borba protiv terorizma (40,7%)**

Slijede, upravljanje porezima, ekonomijom i budžetska pitanja (36,6%), unapređenje javnog zdravlja i zaštite potrošača (32,4%), bezbjednosna i odbrambena politika koja će omogućiti suočavanje sa međunarodnim krizama (27,7%) i unapređenje politike migracija u komunikaciji i saradnji sa zemljama porijekla (27,6%)

Tu su i klimatske promjene (26,4%) i poljoprivredna politika koja se bazira na zaštiti prirode (26,1%)

Za 1/5 ispitanika spoljna politika koja omogućava EU da ima jedinstven glas na međunarodnoj sceni, a 19,7% uspostavljanje socijalnog modela i isto toliko za politike kompetitivnosti i inovacija.

Centar za građansko obrazovanje
Centre for Civic Education

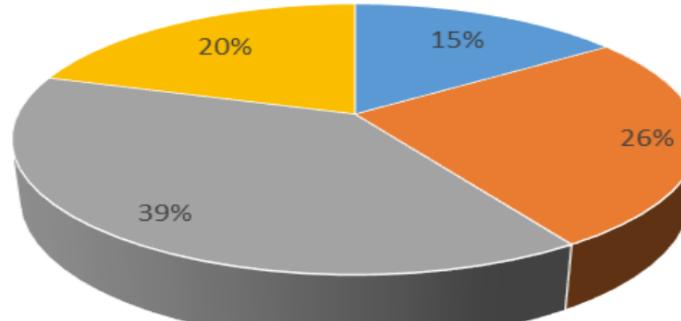
Za ispitanike iz Crne Gore prioritetne politike unije koje bi EP trebalo da promoviše su:

- borba protiv siromašta i socijalne isključenosti
- upravljanje ekonomijom, porezima i budžetom
- borba protiv terorizma

Mislite li da se odluke EP usvajaju uglavnom...

- Na osnovu političke pripadnosti poslanika 15%
- Na osnovu interesa država članica iz kojih poslanici dolaze 25,5%
- I jedno i drugo 39%
- Ne znam 20%

- According to the political affinities of the MEPs
- According to the interests of the Member States from which the MEPs come
- Both
- Don't know

Svaki drugi ispitanik u svim zemljama zbirno nije znao odgovor na ovo pitanje.

Većina onih koji su znali odgovor, 38,8% misli da se odluke odnose u kombinaciji političke pripadnosti poslanika i interesa država članica

Ispitanici iz Crne Gore daju, takođe, združenim kriterijumima, zatim interesima država članica iz kojih poslanici dolaze i na kraju političkoj pripadnosti, nekih 20% ispitanike ne zna odgovor

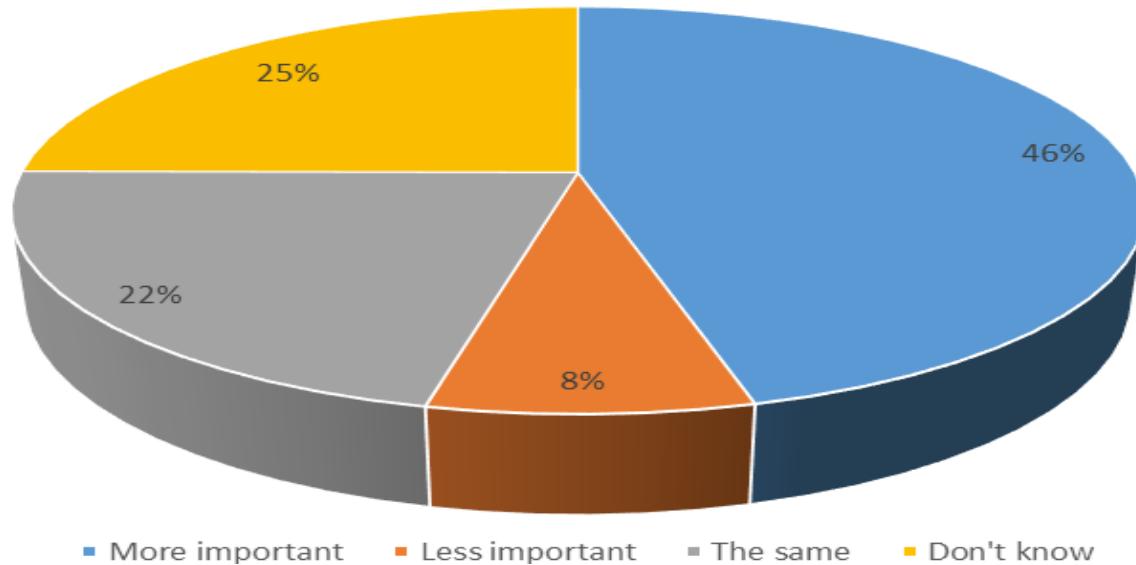
Većina ispitanika iz Bugarske, Italije i Slovačke misli da je to interes zemalja članica, Slovenci u najvećem procentu misle da je to politička pripadnost od svih ostalih

Ako su učili specifičnije o EU ispitanici su skloniji da kažu da su oba kriterijuma na osnovu kojih se donose odluke. Oni koji su učili kroz neformalni sistem u većem procentu misle da je politička pripadnost osnova donošenja odluka u EP

Kakvu biste ulogu željeli da Evropski parlament ima u budućnosti u odnosu na sadašnju?

- Važniju 45,8%
- Manje važnu 7,8%
- Istu 21,5%
- Ne znam 25%

Većina od 45,8% ispitanika bi željela da vidi da EP igra važniju ulogu nego što je to slučaj sada

Ispitanici iz Crne Gore u najvećem procentu ne znaju odgovor, ali među onima koji znaju, dominantni su oni koji žele **da EP ima snažniju ulogu**

Većina ispitanika iz Hrvatske, Italije, Letonije, Poljske, Slovačke, Slovenije i Španije voljeli bi da vide snažniji EP u budućnosti

Bugari, Česi i Makedonci bi u većini željeli da uloga EP ostane ista, dok većina Crnogoraca i Srba ne znaju odgovor na pitanje

Mišljenje o budućoj snažnijoj ulozi EP je zajednička za većinu ispitanika, bez obzira jesu li imali ili ne GV/GO, fokusirano obrazovanje o EU, bilo formalno ili neformalno. Oni koji nijesu imali ovu vrstu obrazovanja najčešće zaokružuju opciju *Ne znam*